Сшиток 28

Ціна 15ц. 10 за $1.25

ДО НАБУТЯ У ВСІХ КНИГАРНЯХ

Добрий вечір, пане Рандовський! — Маю приказ арештувати вас!

Лївія знала, що Лукія приходила. В глубині душі однак тішила ся з того, що її до ньої не пустили, бо знова мусіла би перебути тяжку душевну муку.

Любов й привязане Лукії глубоко її зворушили; знала, що булоб їй тяжко відказатись її проханям а тимбільше пращатись із ньою.

В ночі перебула ще послідню борбу із собою і вийшла побідоносно. Хоч як много її се коштувало, здавила в собі милосердє над коханим, якого образ з душі її ніколи не сходив.

Перед самою вже розправою, яка мала рішити її судьбу, нещасна дівчина впала на коліна й руки благаючи піднявши в гору, шепотіла:

— Боже! Хай буде воля Твоя!

Якийсь час провела так в цілковитому забутю, опісля думками знова вернула до свойого бідного, опущеного батька, що десь там серед руїн її вижидав.

— Чи прочував він, як вона посвячувалась задля нього? Ні, напевно ні! Бо инакше ніяка людська сила не спинилаб його, щоб не прибув сюди дитя своє ратувати!

І добре було, що не приходив, бо на ніщо не придалаб ся його жертва!

Коли прийшла година, в якій мала зійти на розправу, підняла ся супокійно, зовсім байдужно. Була так рівнодушною, немов би вже ніякого виходу не було.

Увійшла на салю зі спущеною головою. Але коли відчула спочиваючі на собі погляди присутних, вона затремтіла.

Несвідомо поволікла ся на своє місце й безсильно впала на лавку.

Почав ся суд.

Відчитали оскарженє, в якому підсудній закидало ся доконанє убійства. Стверджено також, що дотепер вона не заявила де саме була в пору убійства. Не було отже сумніву що до її вини!

Підчас коли відчитувано оскарженє, Лївія сиділа спокійно, голову звісивши на грудь, а голос читаючого доходив до ньої наче із якоїсь далекої віддалї.

В очах потемніло, уха шум заповнив. З'усилями тільки втримувала ся при свідомости, але й ся незабаром її відступила й голова безсильно впала на поруче лавки.

Серед зібраних почуло ся шепотїнє співчутя. Лице оскарженої виражало біль та муку так велику, що на салї годї було заглянути хочби однїське око, в якому би сльоза не закрутилась.

Механїчно випивши шклянку води ,яку її на приказ судії подано, Лівія бодай на стільки прийшла до себе, що можна було дальше вести розправу.

Байдужим, беззвучним голосом відповідала на питаня, що були менше-більше ті самі, що в часї слїдства.

Коли опісля судія спитав її, чи не схотїлаби отверто признати ся до вини й тим злагіднити присуд, вона підняла на нього великі, чорні очі й сказала лагідним, але рішучим голосом:

— Сього я не зробила! Бог свідком, що я безвинна!

Через кілька хвилин салю залягала гробова тишина.

В словах оскарженої було щось незвичайного, що оставляло по собі глубоке вражінє.

Після хвилї судія знова спитав:

— Коли впевняєте, що ви невинні, що се вбійство не є дїлом ваших рук, то чомуж не хочете сказати, де перебували ви в ту критичну хвилю? Ви-ж повинні на се мати бодай одного свідка, що потвердив би ваші слова!

— Нї, не можу! — сказала тремтячим голосом. — Нїхто мене там не бачив!

Знова настала глубока тишина.

Кождий відчував, що блїді, цїпко стиснені уста нещасної дївчини промовчують якусь тайну, та що се її дуже много коштує.

Чому-ж однак не могла сказати, де була, коли одним тільки словом могла цїле підозрінє від себе відвернути?

Головний судія сказав кілька слів до сидячого побіч нього урядника й почали переслухувати свідків.

Тягнулось се дуже довго, бо судія випитував про найменші подробиці і то всїх із Стеттенової прислуги.

Минала година за годиною. Публика сидїла, наче прикована до своїх місць, нетерпеливо вижидаючи присуду.

Але терпеливість зібраних мала перенести тяжку пробу.

О третій годинї з полудня предсїдатель заявив півгодинну перерву — значить, сподївав ся, що справа затягнеть ся до вечера.

Оскаржену відведено до її келії. Саля й ґалєрія опорожніли.

Сперта на рамени Вінтера, Лукія проходжувала ся у сінях. Лице її було сильно бліде. Не говорила ні слова, а її серце прямо тріскало із болю.

Прочувала, що присуд не буде в користь Лівії.

— Мій Боже, мій Боже! — зітхнула нараз. — Вона сього не вчинила! Я-б дала свою голову за се, що вона тут не винна! Чому-ж вона вже раз не відслонить занаві-си із тої страшної тайни!

Глянула на Вінтера й жахнула ся, побачивши його збіліле лице!

— Лиш Бог один знає про се! — промовив. — Мусить се бути важна причина, коли вона так мовчить! Коли думаю про се, обнимає мене якась дика розпука й щось пре мене, щоб впасти перед ньою на коліна й благати її щоб сказала всю правду й нашого нещастя не нищила...

А все-ж таки се мусить бути хтось, кого вона ще більше кохає, чим мене — инакше-б вона задля нього не посвятила свойого й мойого щастя!

Лукія сумно звісила голову. І вона прочувала, що Лукія посвячувалась тут задля когось другого і се її глубоко зворушувало.

Після пів-годинної перерви знова почалась розправа.

Поважні лиця судіїв не ворожили ніщо доброго.

Зізнаня свідків так тяжко обтяжували оскаржену, що вже ніхто з присутних не сумнівав ся, що при кінці почує тяжкий присуд „винна"!

Між иншими свідками переслухано і Стеттена, стрия оскарженої, а вигляд того зломаного чоловіка викликав також загальне співчутє.

Лиш з великими з'усилями вдало ся дідичеви закрити обурене й розсіяне. Старав ся не дивити ся на свою братанку.

Його зізнаня мали в собі щось дуже рішучого. Лиш коли говорив про свою дочку, його голос тремтів.

Коли згадував про хвилю, коли побачив своє дитя зранене й конаюче на землї, слова завязли йому у горлї.

Всї жалїли нещасного старця.

Доперва після хвилї спочинку зломаний батько докінчив своє зізнанє.

Повторив слова умираючої дочки, якими обвинувачувала свою кузинку.

Коли згадав про Вінтера, що в ту нещасну хвилю нагодив ся, серед присутних почули ся шепотїня — всї-ж бо знали, що Вінтер потайки був заручений із Лївією.

Тепер прикликано Вінтера на свідка.

Очи всїх з зацїкавленєм спинили ся на поважному лицї молодого чоловіка, що лиш з великим трудом поборював своє зворушенє.

І він повторив слова умираючої Аделї, але коли його спитали, чи думає, що оскаржена не зможе доказати своєї невинности, він із силою підкинув головою.

— Знаю на певно, що оскаржена сього злочину не зробила! — сказав. — Для мене є лиш загадкою, чому вона отверто не визнає де була у ту пору.

Його слова викликали живий рух серед зібраних слухачів, й досить довго тривало поки все притихло.

Переслухуванє свідків тривало дальше, але зізнаня кождого з'окрема були проти оскарженої.

Посутенїло. Прокуратор подрібно роз'яснив справу. Після нього забрав голос оборонець.

Всї цїкаво вижидали, що скаже сей знаток права, але й він не много міг сказати на оборону.

Розповів за серце хватаючими словами про самотинні та сумні дитячі лїта оскарженої, яка доперва в домі стрия знайшла захист й опіку.

Згадав, що спільне пожитє кузинок було заколочене ревнивістю, додав однак із притиском, що оскаржена не мала причини вбивати своячки, бо вже була заручена із Вінтером.

Серед зібраних тихцем понесли ся ріжні вискази.

Що заставляє оскаржену скривати, де вона перебувала в час того злочину, се й для мене є загадкою! На се маю лиш одно поясненє — оскаржена, видно, є змушена якимись обставинами про се мовчати!

Очи всїх звернулись на Лївію, у якої після сих слів зайшла дивна зміна.

Її обняла страшна трівога — нагло схопила ся із сидженя, благаючо підняла руки вгору — але зараз же страшенно поблїдла й обезтямлена впала назад на лавку.

В салї счинив ся несупокій, який предсїдатель рішу-

чими закликами ледво втишив.

Оборонець закінчив свою промову зворушаючими словами й просив судіїв присяглих, щоб над сьою справою добре застановили ся поки вирішуть присуд, бо на вину оскарженої нема ніяких доказів.

Після короткої промови предсідателя, судії вийшли на нараду.

В салї настала загальна тишина.

У підсудної слїд було страшну втому. Лиш завдяки великим зу'силям могла втримати ся на ногах.

З очима спущеними вниз, заломивши руки, сидїла мов втїлене болю та розпуки.

Всїх очи були звернені до ньої.

Який буде присуд? Чи засудять, чи може сумнїватись муть в її провину?

І Лївія відчула своє страшне положенє. Оперла головку на поруче крісла й примкнула повіки.

— Ох, коли-б я могла тепер вмерти! — шепотїла із болем. — Був би се для мене одинокий вихід із сього страшного положеня!

Батеньку мій бідний! Певно не відчуваєш того, що твоє дитя терпить! Бог одинокий глядить в моє серце й знає, що мовчу тільки з любови до тебе! Бог менї допоможе перебути сю страшну хвилю й відважно перенести се нещастє!

Підняла ся із сидженя — судії вернули із салї нарад.

В кілька хвилин пізнїйше предсідатель оповістив рішучим голосом, що підсудну признано винною в убійстві.

На салї запанувало загальне збентеженє, але на личку Лївії нї один мускул не зрадив внутрішнього зворушеня. Сидїла на свойому місцї безпорушно, смертельно блїда.

Предсідатель підняв ся тепер знова. Після заяви судіїв присяглих, він мав означити приписану законом кару.

— Оскаржену признано винною наміреного убійства, карою за се є — смерть!

Лївія схопила ся з легким криком із місця, але не будучи в силї втримати ся на ногах, знова впала на лавку.

В ту-ж мить нагло втворили ся двері й до салї впав старий, та дуже блїдий мущина.

Волосє спадало йому в безпорядку на лице, піт спливав із чола, а очі із страху аж на верх повилазили.

Поступив вперед непевним, отяжілим ходом. Непевним зором повів по салї а спинившись на оскарженїй, крикнув:

— Лївіє! Дитино моя!

Тепер доперва добачила його оскаржена, що сиділа майже без тямки.

Крикнула, хотїла піднятись й вибігти йому на зустріч — але сили її відмовили послуху й вона без тямки повалилась на підлогу.

Тимчасом старець наближив ся до поважно сидячих судіїв і промовив струдженим голосом, але свобідно:

— Приходжу ратувати моє бідне, нещасне дитя! Можу доказати, де вона була в той час, коли довершилось се страшне убійство! Моє дитя є зовсїм невинне!

РОЗДІЛ LXXXVII.

В НОЧІ СЕРЕД ЛЇСА.

В ту-ж саму хвилину, коли бароніха хотіла похилитись над лежачим на землї Іваном, нараз, таки зараз позад ньої, виринула якась страшна, мов упир, поява.

Відвернувшись, побачила якесь біле страховище, що непорушно стояло перед ньою, задубілими очима вдивившись в її лице.

Трівога, яку зазнала вже попереду, а тепер ще така нагла поява сього страховища, сього вже було за много для ньої — скричала проймаючим голосом і обезтямлена впала на землю.

Алфельд довшу хвилю непорушно приглядав ся її, відтак злобно підсміхнув ся похилившись над обезтямленою женщиною.

Рівночасно наближило ся се біле страховище, та з під білої лахти висунув ся Генрих, спільник Алфельда.

Довшу хвилю гляділи один на одного, відтак оба в голос насмішливо зареготались.

— Знаменито, Генриху! Тепер треба нам чим скорше

забрати її звідси, поки той старий очуняє! Вона на дворі скоро прийде до себе!

Товариш кивнув головою й оба винесли обезтямлену бароніху. Зложили її на ношах, на яких сюди принесли старого Івана, і пропали серед ліса.

— — — — — — — — — —

— — — — — — — — — —

Минула година, а серед темного мовчаливого ліса не зайшла ніяка зміна. Лиш вітер колихав галузєм дерев, що похиляючись одно до одного й таємним шепотом немов щось собі розповідали.

Нараз серед тої глухої ночі проніс ся проймаючий зойк, а за хвилю знова тишина кригом царила.

Але се не довго тревало, за хвилю знова поніс ся крик, але ще голоснійший та ще жаліснійший.

Оживилось все нараз серед старих буків. З землї підняла ся якась темна стать й тяжко сперла ся на лікти.

Трівожно розглянула ся кругом й стрепенулась всім тілом.

— Де я, о Боже! Що стало ся зі мною? — шепотять бліді уста.

Спершись об пень дерева, піднимаєть ся, а місячне сяєво паде на лице стрівоженої женщини, що рукою потирає чоло.

Скрикнула жахливо:

— Ради Бога, Алфельд, звідки я тут взяла ся?

Зпровола згадала тепер зовсім доладно появу, бліді постаті й страшний свій жах.

Чи був се дух її чоловіка, чи вбитого слуги?

Із жаху перед страшними образами розгорячкованої власної уяви хотіла втікати, але не могла ні ступеня зробити, щось так наче якась невидима рука на місці її притримувала.

В туж мить почула позад себе, дикий, шалений сміх.

— Проклятє на твою голову, невірна, підла жінко! — озвав ся серед пітьми якийсь страшний голос. — Нехай кров моя спаде на твоє сумлінє. Прощай молодий мій світе...

Впав стріл, заглушений диким, проймаючим криком на смерть застрашеної жінки, що тільки перед хвилею ті страшні слова почула.

Нарешті рушила ся із місця й пігнала, наче богинею пімсти переслідувана, сама не знаючи куди її ноги несуть.

Нараз знова спинила ся й жахливо скричала.

На дорозї, осяяній світлом місяця, лежав мущина з пистолею в руцї.

З трівогою глянула на вбитого. Чи се в пекло зайшла вона?

В страху не знала, що робить; з головної дороги звернула в бічну якусь стежечку.

Дуже щасливо се стало ся, бо після пів годинної може біганини дістала ся на биту дорогу.

Близька обезтямленя впала на скраю лїса на землю, щоб троха відпочати.

Але тільки що прийшла до сил, як вже почула чийсь хід побіч себе.

Схопила ся з криком й пігнала дорогою до міста, так немов певною була, що се погоня настигає за ньою.

Прохожий дуже жахнув ся, коли побачив скоро втїкаючу темну стать жіночу й неспокійно стежив за ньою очима.

— Вона — тут — в так пізну пору? — шепотїв здивовано. — Щоб се мало означати? Чи мій несупокій що до Івана, мав би в сьому яку підставу?

Був се Вайтленд ,що з причини нещасливого випадку із пантерою, якої жертвою став бідний Джон, не міг додержати слова даного Іванови й на час не явив ся коло лїсничівки.

Неспокійний йшов дальше до стодоли. Стріча із баронихою в тому місцї та й в тій порі дала йому богато до думаня. Обавляв ся, щоб не сталось що злого Іванови.

Коли нарешті дійшов до цїли, оглянув ся кругом, але нікого там не застав. Було зовсїм пусто і тихо — нї живої душі.

Його несупокій змагав ся з кождою хвилиною.

Можливим було, що старий Іван вже тут був та з тим хлопцем вже розмовив ся.

Вайтленд бувби таким здогадом зовсїм заспокоїв ся, колиб не стріча із баронихою. Був певний, що її поява тут, була в злуцї із старим слугою.

Що однак могло ся стати із старим Іваном? Чи вже може вернув домів?

Ще якийсь час Вайтленд вижидав під стодолою, опісля же увійшов в ліс в надії, що там може стрінеть ся із ним.

Доперва коли почув із вежі удари дванайцятої години, повернув до міста.

Може його несупокій був безпідставний? Може старий Іван вже був в дома?

— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —

Тимчасом бароніха бігла скоро дорогою й звільнила доперва тоді, коли вже із віддалї доглянула хати міста.

Вона так змучилась, що тільки із великим з'усилєм змогла добити ся до палати та незапримічена слугами дісталась до власних кімнат.

В спальні вмліваючи майже впала на канапу.

Була се страшна ніч для ньої. Як дуже передом тішилась, що Альфонса не було в дома, та що в часї його неприсутности зможе полагодити справу з Алфельдом та старим Іваном, так знова тепер з тугою вижидала повороту сина, щоб могла перед ним виговоритись та влегчити собі на серцю.

Другої днини, десь коло полудня, звістили її про прихід пана фон Вельтена, властиво Алфельда, який прийшов по свою нагороду.

Однак бароніха була так дуже змучена, що не була в силї його особисто приняти. Через покоївку передала в коверті приобіцяних 10,000. Не могла глянути в очи тому чоловікови, що власними руками, за її намовою, убив старого Івана.

З нетерплячкою та несупокоєм вижидала повороту сина. Не вміла собі пояснити, чому Альфонс так довго оставав у ґрафа Солмоберґа. Їй тепер байдуже було о гроші, які він мав там відобрати, ні — вона тепер не могла знести самотинности.

Коли й друга днина пройшла на безуспішному вижиданю, бароніха не знала вже що думати про се.

В ночі не була в силї очий замкнути, а покоївка прямо настрахала ся вигляду її лиця, коли другої днини рано увійшла до спальні.

Нарешті, десь коло полудня, зачула туркіт повозки й не зважаючи навіть на присутність покоївки, схопила

ся з канапи й приступила до вікна.

— Се він! Слава Тобі, Господи! — й відітхнула з полекшою.

Після хвилї втворили ся двері і барон Альфонс увійшов у кімнату.

— Альфонсе! Альфонсе! — кликнула й сльози в її очах закрутились.

Молодий чоловік здивовано поглянув на свою матїр, не вміючи собі пояснити її хвильовань. Знав лиш, що в часї його неприсутности мусїло зайти щось незвичайного й бажаючи дізнатись про се, дав знак покоївцї, щоб вийшла.

Потім ще переконав ся чи нема кого у сїнях, хтоб міг підслухати їх розмову, й тодї замкнув на ключ двері.

Тимчасом барониха звільна прийшла до себе й не чекаючи його допитів, потягнула за собою до своєї спальнї й там безсильно впала на крісло.

— Ради Бога! Що стало ся, мамо? — спитав змішаний Альфонс. — Чого так хвилюєтесь?

Досить много часу минуло поки барониха рішилась розказати Альфонсови про своє порозумінє із Алфельдом, щоб позбути ся старого Івана.

Альфонс аж тепер здивував ся чого тут хвилюватись...

— Аджеж ви були зовсїм спокійнїйші, коли свойого чоловіка, а мойого вітчима в той же самий спосіб позбули ся, мамо? — промовив дивним голосом.

Бароних бавила ся хустиною до носа. Видно, було їй дуже тяжко розповісти всю правду.

— Ти ще всього не знаєш, Альфонсе! — промовила придавленим голосом. — Старий Іван...

— Но, що-ж? — допитував цікаво Альфонс.

— Він... нам вже більше... не пошкодить! Він... на все... вже пропав!

Барон поблїд й жахливо глянув на матїр.

— Погиб? Старий Іван не жиє вже?

Бароних підняла ся тепер й приступила до свойого сина. На лицї у ньої відбив ся твердий, закамянїлий вираз.

— Так, Альфонсе! Він вже не жиє! — майже крикнула хрипливим голосом. — Не було иншого способу, а я му-

сіла бути певною, що той старий обманець не знищить все те, що я з таким трудом підготовляла!

Молодий чоловік мимохіть подав ся взад й почув до своєї матері ту саму відразу, получену із жахом, що прокинулась була в ньому на вість про смерть барона.

Чи доконче мусіли ви се робити, мамо? Чи старого слугу тільки смертю можна було до мовчанки присилувати? Чи не думаєте, що сього самі колись мете жалувати?

Бароніха всміхнула ся з'їдливо.

— Заспокій ся, мій сину! — промовила. — Я в такі чутливости не бавлю ся! Для осягненя своєї цїли не жахаю ся ніякого способу! А ти, повинен бути менї вдячним за се!

Барон мовчки проходжував ся по кімнатї.

Потім, немов бажаючи покінчити немилу розмову, нараз спинив ся перед матїрю й виймив з кишенї калитку з 10,000 ґульденів, які одержав від ґрафа Солмсберґа.

Короткими словами переказав свій розговір із ґрафом як також се, що рішучо впімнув ся о зворот гроший.

Бароніха незвичайно втїшилась тим й хотїла всї гроші загорнути, але Альфонс відчислив тільки 5,000 а решту сховав у свою кишеню.

— Не можу вам більше дати! — сказав. — Найперше мушу посплачувати найпильнїйші свої довги.

Лице баронихи посумнїло, однак не противила ся тому.

В тім хтось постукав у входові двері. Бароніха мимохіть здрігнулась.

Барон Альфонс підійшов до дверий, щоб їх втворити.

У сїнях стояв слуга Ернест і застрашено вказував на старого чоловіка, що стояв недалеко сходів у визиваючій поставі.

— Сей чоловік хоче говорити із ласкавим паном! — загикуючись, говорив слуга. — І ніяк не хоче уступитись!

— Анї не снить ся менї тратити часу на дурне лїтанє! — крикнув незнакомий. — Не позволю, щоб мене довше за ніс водити! Чи схочете менї тепер...

Альфонс перебив йому рухом руки.

— Ходіть в кімнату, пане Маєр! — стиха промовив.

Здогадлива усмішка пролетіла по лиці слуги, коли, замкнув двері за ними.

— Чудове знакомство! — воркнув під носом.

Альфонс захмарив ся на Жида.

— Що вам прийшло на думку, нападати мене у моїй власній хаті? — кликнув із гнівом.

Той насмішливо скривив уста:

— Не говоріть так, пане бароне! Ліпше віддайте мені мої гроші то буде конець межи нами.

Альфонс нервово поторгав свої вуса.

тепер маю лиш 3,000, на решту мусите ще пождати!

— Всього нараз я не в силї вам віддати — сказав —

— Анї думаю! — озлобив ся той. — Досить довго я вже чекав, терпеливости менї вже не стає!

Віддайте менї 20,000, а нї, то в суд подам.

Очи Альфонса зловіщо заблистїли.

— Не можу більше дати! — крикнув. — врозуміть ся!

Жид зарозуміло випрямив ся!

— В послїдне вас питаю: заплатите, чи нї?

Альфонсови піт виступив на чоло.

— Заждіть ще чотири тижнї! — вже шепотом сказав.

Жид обернув ся до дверий.

— Ось, пане бароне, се моя відповідь! — сказав й хотів вийти.

В туж мить втворили ся двері із сусїдньої кімнати й на порозї станула бароніха.

— Заждіть, Маєр! — кликнула приказуючим тоном.

Жид, думаючи, що він був самий тільки із бароном, відвернув ся й зніяковів.

— Скілько жадаєте від мойого сина?

Старий Жид звернув ся із низькими поклонами до баронихи й відповів покірно:

— 20,000, ласкава панї бароново!

— Добре! — відказала. — Коли вам не вистарчають запевненя мойого сина, то на себе беру його довг, але під сим услівєм, щоб ви сьогодня вдоволились 5,000, а на решту пождали ще оден місяць! Коли хочете, то беріть гроші, коли же нї, то робіть, що вважаєте необхідним.

Виймила тих 5,000, що лиш недавно від Альфонса дістала, й на стіл їх положила.

Так гроші як і рішуча постава баронихи так поділали на нього, що зараз на се згодив ся!

Вже простягнув руку по гроші, коли бароиха спинила його від того.

— Найперше підпишіть продовжене речинця! — сказала згорда.

Він се зробив й вийшов з кімнати.

Альфонс грубо закляв за ним.

— Яб вдусив таку бестію! — просичав крізь зуби.

Бароиха розміяла ся.

— Дякуй Богу, що я почула вашу перепалку й здержала Жида від виконаня його погрози! Бо колиб нас хоч лише оден в суд подав, другі кинулись би ся на нас мов дикі звірята й миб тоді пропали! Так же маємо бодай кілька тижнів часу й мусимо його вжити так, щоб дійти до визначеної цїли!

Тепер доперва Альфонс насмішливо глянув на бароиху.

— Цікаво менї, яким чином досягнете в протягу чотирох тижнів се, до чого від так давна безуспішно зміряєте, мамо?!

Бароиха не відповіла зразу.

Якийсь час проходжувала ся в задумі по кімнатї, здавалось, роздумувала якісь не малої ваги наміри.

Нараз спинила ся перед сином.

— Се мусимо довершити найдальше в протягу чотирох тижнів! — сухо промовила. — Я обдумала вельми очайдушний плян і коли менї вдасть ся його здійснити, то біда наша в одну мить скінчить ся.

Послухай мене! Коли попередної ночі очутилась я серед лїса, почула я вистріл й побачила, як про се я тобі згадала, лежаче на дорозї тїло якогось самовбійника.

Коли тепер...

Нахилилась до його уха й довго ще із ним перешептувала ся. Альфонс прислухував ся у великому напруженю.

Нараз жахнув ся й аж підскочив.

—Мамо! Се вже дійсно очайдушність! Непевна гра!... Колиб нам повело ся, річ певна, себ нас вратувало! В про-

тивному разї ждалаб нас вязниця! Надумайте ся, що робите!....

Нетерплячка обняла бароніху.

— Не говори дурниць! — холодно промовила. Коли тобі не до вподоби мої пляни, то видумай що лїпшого, щоб добитись цїли!

Альфонс змішав ся й нїчого не відповів.

— Отже — знова почала бароніха, рішучо випрямившись — мусимо, не зволїкаючи, взятись до дїла! Розуміє ть ся, ти мусиш бути у всьому вельми осторожний, бо й тепер ще не знаємо, чи нема у нас в дома якого доносщика, що нас підглядає! Після звичаю, йди до клюбу коло 11-ої години в ночи, й вижидай мене на другому кінцї міста. Стережись, щоб тебе нїхто не пізнав!

Альфонс пристав на се, хоч не дуже радо, й обіцяв ся зробити все, що вона прикаже. Робив се із відразою, але страх перед оскарженями та встидом, придавили в ньому всї докори сумлїня.

— Буду точно! — сказав, виминаючи її погляд. — Лиш заспокійте ся, мамо, щоб своїм подражненем не зрадили ся перед слугами!

Розійшли ся.

Бароніха розуміла гаразд скілько то вона ризикує. Колиб їй тепер не повело ся, моглаб сим стягнути на себе цїле нещастє.

А однак майже із розпучливою відвагою рішилась се зробити.

— — — — — — — — — —

— — — — — — — — — —

Точно в одинайцятій годинї станула бароніха Герварт на умовленому місцї.

Застала вже там вижидаючого її сина й перекинувшись тільки кількома словами, обоє пішли дорогою в напрямі до лїса.

Бароніха тряслась зі страху й щільнїйше обвилась у свій плащ.

Чим близше були того місця, де попередної ночі бачила тїло самовбійника, тим більше її трівога змагалась.

Увійшли у лїс. Було досить темно, бо місяць закривали густі хмари.

Бароніха уважно розглядалась, стараючись пізнати

дорогу. Здержалась на одному скруті й сказала:

— Се мусіло бути десь тут поблизько! Дивись уважно, Альфонсе, чи не побачиш де його!

Чим дальше входили в ліс, тим він ставав густійшим. Нарешті бароніха безрадно спинила ся — не могла віднайти того місця.

— Мій Боже! — воркнула журливо. — Може його вже віднайшли й забрали із відси?

— Засвітіть ліхтарню! — шепнув до ньої Альфонс.

Але вона рішучо головою заперечила тому.

— Не можна! Світло моглоб нас зрадити!

Звернули на бік й дістали ся на вузеньку, гадюкою вючу ся стежку.

Нараз спіткнула ся бароніха й повалилась на землю.

Мимохіть скрикнула. Хотіла підняти ся, та хоч й Альфонс в сьому їй помагав, не могли однак відорвати спід ниці, що зачепила ся об вистаюче корінє дерева й там запутала ся.

— Ніщо не поможе, потреба світла! — сказала бароніха й за хвилю блиснуло слабе проміне ліхтарні.

Але тільки се стало ся, як бароніха скричала проймаючим голосом й не зважаючи, що пірве спідницю, зірвала ся з землї.

— Ось там! Там! — вказала тремтячою рукою на лежаче недалеко темно вбране людське тіло й волосє на голові у ньої з'їжило ся із великого страху.

Барон також жахнув ся й станув побіч матері. Але він скорше прийшов до себе й приступив до задубілого тіла.

Мати, отягаючись, також пішла за ним й через декілька хвилин обоє придивляли ся помершому .

Нараз бароніха трівожно вхопила сина за руку.

— Альфонсе... ради Бога... де його голова?

Барон здрігнув ся й приступивши близше, похилив ся над трупом.

Якраз висунув ся місяць з поза темних хмар й освітив страшний образ серед мовчаливого ліса.

Альфонсови сціпеніла кров в бючках.

Земля й пні дерев були обтрісканї кровю й мозком — але голови трупа тут не було.

Був се страшний, відражаючий вид!

Бароніха й сама тепер пізнала, без синових пояснень,

що чоловік, лежачий перед ньою, набив пистолю, яку ще й тепер тримав в руці, водою й вистрілом прямо в уста розтрощив собі голову.

Але се лиш на декілька хвилин вивело її із рівноваги. Холодна розвага зараз же поставила її перед очи всі користи, які із того відкритя могла для себе добути.

— Скоро перешукай його жупан, Альфонсе! — приказала бароніха. — Може щось дізнаємо ся про нього!

Молодий барон приклякнув поспішно побіч трупа й перешукав його кишені.

Трівало се досить довго, але не було із сього ніяких корисних вислідів.

— Нічого нема при ньому! — сказав. — Навіть біле не має ніяких знаків.

Бароніха незмірно тим зраділа.

— Возьми скоро сї папери та встроми йому в кишеню! — говорила розсїяно. — Возьми також сю калитку й годинник!

Се кажучи подала синови згадані предмети.

Молодий барон поступив після бажань матері та вдоволений підняв ся.

Раз ще поглянула бароніха на лежачого коло її ніг трупа. Потім вхопила сина за рамя.

— Ходи, ходи! — кликнула хрипливим голосом. — Щоб нас тут хто при ньому не застав!

Потягнула його за собою й незабаром на сьому місці знова царила давна тишина.

Лиш дерева поважно похитували своми верхівями немов не в силї були зрозуміти, за чим сї люди в так пізну ніч нишпорили коло сього трупа.

Коли стали наближатись до міста, Альфонс, за порадою матері, відлучив ся від ньої і вступив до каварнї.

Вернув до дому, як звичайно, доперва над ранком, але несупокій найперше потягнув його у кімнату матері.

Коли станув на порозї аж крикнув із жаху.

Бароніха лежала посеред кімнати, на килимі — очевидно зімлїла.

— — — — — — — — — —

Коли другої днини мати із сином зійшли ся при снїданю, обоє старались не стрічати ся очима.

Незабаром Альфонс вийшов із дому, так немов обав-

лявсь оставати у двійку із матірю.

Бароніха перевела цілу днину дуже неспокійно. Сиділа у своїй кімнаті й нічого до уст не взяла.

Тремтіла за кождим шелестом й трівожно вдивляла ся в двері немов обавляючись, що принесуть їй вістку... вістку...

А може сподівалась того?

Десь під вечір почула в сінях якийсь хід та схопившись із свойого сидженя сперла ся руками об стіл, щоб не впасти, бо коліна вгинались під нею.

Блудним поглядом вдивлялась в двері, що за хвилю втворились. На порозі стояв слуга Ернест а на лиці у нього відбив ся жах та розсіянє.

— Пані бароново — стало ся велике нещастє! В місті говорять, що...

Спинив ся, коли побачив блідість покриваючу лице баронихи. Вона хотіла підійти до нього, але так задеревіла, що із місця не була в силі рушитись.

— Говори дальше! — нарешті видусила. — Що стало ся?

— Знайшли — пана — барона!

— Знайшли?

Але тільки се сказала, як тяжко впала на крісло. Зітхнула слубоко й кивнула на слугу, щоб приступив до неї.

— Говоріть дальше! — приказала.

Тепер слуга розповів її, що чув, а саме, що в лісі знайшли трупа чоловіка, що правдоподібно самий застрілив ся. З паперів, що знайшли при ньому, показуєть ся, що самовбійник не є хто другий, а тільки барон Оскар Герварт!

Бароніха крикнула й лице закрила обома руками, щоб закрити перед слугою ликуючий блиск очий та дику радість.

Але тільки лиш Ернест вийшов з кімнати, як вона враз підскочила з крісла й весело кликнула:

— Виграла! Я виграла! Тепер я вже близько цїли!

РОЗДІЛ LXXXVIII.

УДАЛИЙ ПІДСТУП.

Аста перебула ніч безсонно, а коли рано підняла ся із ліжка, відчула ще більший несупокій, чим попереду.

— Він напевно не думає щиро про се! — воркнула, нервово проходжуючись по кімнаті. — Він вже за сильно розлюбував ся в богацтві та достатках, щоб міг те все задля мене посвятити! Якже прозріти його наміри? О, Боже! Колиб я могла перешкодити сьому, щоб він мене вдруге не вивів в поле!

Вдягнула ся скоро й вийшла на вулицю. Крутила ся в місті зовсім безцільно, лиш тому, щоб розбурхані нерви заспокоїти.

На одній із дуже оживлених вулиць, заглянула повозку старого князя Нелідова, що з дочкою вибрав ся на проїздку. Впила ся в свою суперницю зависними очима.

— Можливо, він її не любить — воркотіла — можливо тільки задля посагу хоче її взяти! Але тому тимбільше не вірю, що він так світлу нагоду схоче пропустити, щоб зі мною пійти в непевну будучність!...

Надармо розглядала ся по вулицях — Олекси нігде не була в силі доглянути.

Нараз здрігнула ся, бо видалось її, що бачить когось знакомого, як звертав на розї вулиці. Коли однак приспішила ходу, щоб дійсно переконатись, чи се Леопольд Волдінґ, стратила його з очий.

— Се певно не він! — шепотіла. — Моя уява сьогодня дуже розгорячкована.

Вернувши до готелю з'їла обід. Відтак увійшла у свою кімнату і там знова глубоко задумала ся.

Чим близше до тої хвилї, коли Олекса обіцяв ся прийти, тим живійше било її серце.

Поволи посутеніло. Вона нервово ходила по кімнаті,

прислухуючись до кождого шелесту, надіючись незабаром почути і його хід.

— Певно прийде із якимись викрутами та схоче мені улестливими словами очи замилити! — воркотіла. — Але чи буду досить осторожною й не дам ся підійти, як се дотепер бувало?!...

Нараз здрігнулась, бо зачула в сінях якийсь хід і вскорі хтось постукав у двері.

На порозі станув Олекса.

В лівій руці тримав малу валізочку, яку зараз при вході поставив на землю, а приступивши до своєї коханки сердечно її обняв й до себе притиснув.

— Тепер вже хиба мені віриш, Асто, що я щиро думаю про тебе! — сказав, сердечно цілуючи її. — Цілу ніч не був я в силі заснути, так мене сумлїнє гризло!

Твоя правда, любко! Моїм обовязком є розпращати ся із богацтвом та достатками та йти з тобою! Від тепер хочу нове житє почати!

— Лесику! — крикнула радісно, жадібно припавши до його грудий.

І зовсім забула про свої постанови. Одно чутливе слівце із його уст й один ласкавий погляд приглушили ціле недовірє, що так недавно ще її думку розривало.

— Бачиш, Асто, я готов раз-на-все покінчити із минулим! Що вдало ся мені, се перевів я на проші та в сю валізочку зложив! Коли хочеш, то вечірним поспішним поїздом зможемо вибратись із сього міста!

— Лесику, мій любий! Чи може бути се правдою? Так голос серця мойого не звів мене? Так ти все ще любиш мене?

О, даруй мені! — із сльозами в очах просила. — Даруй мені, що я тобі не довіряла! Однак присягаю, що се вже більш ніколи не повторить ся!

Він перебив її мову поцілуєм та ще сердечнійше притиснув до грудий.

— Якраз за се я повинен гніватись на тебе, Асто! — шепнув із чутливим докором. — Але хочу бути вирозумілим супроти тебе, моя дорогенька! Бачу, що твоя правда — по що мені богацтво й достатки, коли серце не вдоволене?

Чи думаєш, що міг би я ту пишну княжну так лю-

бити та жити з ньою так щасливо, як із тобою?

О, ні! Се я так лиш удавав! А тепер се вже мені остогидло й тому так радо втікаю до тебе!

— Але-ж, коли я вчера прийшла до тебе, ти так без найменшої ввічливости приняв мене! — несміло втрутила Аста. — Видно, що не так легко приходилось тобі відказати ся від тих достатків та почестий... Що-ж тебе так нагло змінило?

Він спостеріг, що її давне недовіре до нього знова вертає, тому скоро й ціпко притиснув її до себе й живо сказав:

— Питаєш, що мене так нагло змінило? Моє сумлїнє пробудилось а коли я ще розважив, що ніхто в світї так щиро мене не любить, як ти, я рішив, що се булоб прямо гріхом твоє щире серце відкидати!

Ні, Асто! Позбудь ся твоїх сумнївів! Чейже бачиш мій щирий жаль та готовість пійти з тобою, куди ти сама схочеш!

Виїдьмо із відси чимскорше й користаймо із нашого щастя!

Немов одурманена тим всім, Аста глянула на нього й щаслива усмішка її лице окрасила.

— Мій Боже! — шепнула. — Я сама ніколи не думала, що се так скоро станеть ся й не була на се приготована. Мушу поспішитись, не дам тобі довго чекати!

Скоро поскладала свої річи, подзвонила на служницю, щоб принесла її рахунок й була готовою до відїзду.

Так дуже раділа що й не доглянула, як часто Олекса підходив до вікна й виглядав на вулицю.

Один раз навіть втворив був віконце, так немов йому було тут за душно, а вихилившись, рукою зробив якийсь знак.

Нарешті були вже готові й Аста вийшла із готелю сперта на його рамени.

Йшла пішки на стацію, й цілу дорогу Аста весело базікала, укладаючи пляни щасливої будучности. Олекса також виглядав незвичайно оживлений.

Коли дійшли до стації, Олекса купив два білєти й незабаром вже обоє сиділи в зелїзничому возї.

Аста навіть не питала куди їдуть, для ньої було се зовсім рівнодушне.

Прекрасне її лице прямо сіяло із радости й вона була так веселою, немов вже зовсім забула про вчерашній вечір.

Після двох годин їзди, мали пересісти до иншого поїзду й тому на хвилю зайшли у ждальню, щоб дещо перекусити.

Олекса був для Асти так дуже улестливий й так коло ньої увихав ся, що вона прямо одурманена сим була.

Коли се якось підійшов до них якийсь старший вже мущина, несогірше одітий й холодно вклонившись сказав:

— Добрий вечір, пане Рандовський!

Аста смертельно поблідла і вхопила Олексу за рамя. Він також, здавало ся, стрівожив ся тим і з трудом вибовтав:

— Хто ви такий! Ви помиляєтесь, мій пане! Я не Рандовський якийсь, а князь Нелідов!

Старший мущина всміхнув ся злобно й нахиляючись до його уха шепнув:

— Оставте сю комедію, пане Рандовський! Мене вже не обманите! Маю приказ арештувати вас!

Се кажучи розіпняв свій плащ і представив ся як тайний аґент.

Аста зі страху вхопила ся крісла, підчас коли Олекса все ще смертельно блідий стояв побіч урядника.

— Взиваю вас не ставляти опору й піти зі мною! Се вже, хочби зі взгляду на сю даму, ви повинні спокійно вийти звідси!

— Але за що мене арештуєте? — спитав Олекса в розпуці.

— Про се дізнаєтесь пізнійше! Нехай вам однак вистане, що власти вже від давна слідять за вами та знають, про ваше потвійне житє та обманця Рандовського приказали арештувати!

Олекса, прибитий сими словами, впав на крісло і глянув на смертельно бліде лице своєї товаришки.

Аста з трудом тільки стримала ся від сліз. Вхопила його за руку й жалібно зойкнула:

— О, мій Боже! Так скоро наш сон кінчить ся?... Бідний, бідний мій Лесику, як же радо я-б пішла з тобою до вязниці! Я тепер зовсім опущена! Пропало моє щастє!

І заляла ся сльозами.

Олекса скоро підійшов до ньої й сердечно стиснув її за руку.

— Вспокій ся, Асто! Не звертаймо на себе уваги! Чейже вдасть ся мені видобути із того!...

Тепер вертай до ґрафа Солмсберґа й там дальше жди на вказівки. Незабаром почуєш про мене! Будь здорова, моя любко!

Поцілував її сердечно й відходячи з урядником раз ще пестливо на неї глянув.

— Він — увязнений! Вона-ж тільки що була на дорозї до свободи, до щастя... Її золотий сон мав здійснитись — а тут одна хвилина його знищила! Не лиш се її боліло, що вона бідна, зломана на дусї мусїла вертати до чоловіка, котрого ненавиділа, але більше ще се, що той, кого вона любила й прямо обожала, тепер нещасний, у вязниці.

Аста вхопила ся за стіл, щоб не впасти. Була страшенно блїда й всім тілом тремтїла. З трудом лиш здавила в собі крик болю, що так і видирав ся із грудий.

О, яка відраза обнимала її на саму думку про поворот до ненависного Солмсберґа! Як же її серце давила кожда думка про Олеся!...

Мусїла вжити прямо надлюдської сили, щоб бодай на позір себе опанувати, коли запримітила, що зі всїх сторін цікаві зглядають ся.

Підняла ся, щоб розпитати коли слїдуючий поїзд відїздити ме в сторону її дому та аж тодї лекше зітхнула, коли вже сїла у віз зелїзничий.

Одурманена болем та розчарованєм, сперла ся об подушки й примкнула очі.

Чи те все не було тільки прикрим сном, з якого невдовзї пробудить ся?

— — — — — — — — — —

Тільки що аґент вийшов із своїм вязнем із ждальнї, зараз звернув дорогою у бік.

Коли переходили побіч густих корчів, нараз хтось вихилив ся із відтам й об їх уха відбив ся різкий сміх.

— Но, чи вдав ся підступ? — питав Волдінґ весело. — Чи прекрасна ґрафиня повірила в твоє увязненє?

Олекса сердечно стиснув старому приятелеви руку й весело кликнув:

— Знаменито повело ся нам, Волдінґ! Можеш представити собі, як бідна наполохала ся! Певно ще там сидить закамяніла й вдивляєть ся в двері, котрими я вийшов!

Ха, ха, ха! — знова реготав ся. — Моя любенька Аста мусить сама дальше їхати!... Пречудні мрії скоро скінчили ся!

Товариш Олекси, що так зручно відограв роль тайного аґента, вмішав ся тепер у розмову.

— Ходіть скорше, коли хочете поспіти до найблизшого поїзду! Не маємо часу до страченя!

Се кажучи звернув ся знова в напрямі зелізничої стації.

Його оба товариші пішли за ним. На стації осторожно розглянули ся, чи нема де Асти.

Не було її й тому без перешкоди могли всісти до заїзджаючого поїзду, а в кілька хвиль пізнійше були вже в дорозі.

Коли після двогодинної подорожі вернули до міста, зайшли до винярні і там при шклянці вина запили щасливе переведенє того пляну.

Були в як найліпшому настроєви, а особливо Волдінґ радів, бо се була якраз його думка.

Олекса же радів, що в так вигідний спосіб позбув ся Асти.

— Ха, ха, ха! — сміяв ся весело. — Шкода, Волдінґ, що ти не бачив її лиця в хвилю мойого арештованя! Так страшно виглядала, що аж жаль мені було її! Я обавляв ся, що вона зімліє!

— Ба! — кепкував Волдінґ. — Ти її хиба не знаєш! Вона так скоро не вмліває! Я лиш цікавий, що вона тепер зробить, та чи верне до Солмсберґа?

— Що-ж иншого може тепер зробити? — сміяв ся Олекса.

Потім задумав ся і зовсім поважно вже сказав:

— Тепер ще мушу подумати якби то її переконати, що я у вязниці? Инакше готова знова сюди приблукатись!

Розсміяв ся по хвилї і додав:

— Але сьогодня не хочу сим голови собі ломати! Торкнїм ся шклянками за щасливе поведенє справи! Я не думав, щоб так легко те все скінчило ся!

Волдінґ давно вже не був в так доброму гуморі та давно вже не пив так доброго вина. Своїм товаришам розповідав веселі придибашки і всї три знаменито бавили ся.

Надпочинаючи нову фляшку з вином, Волдінґ нахилив ся до Олекси й шепнув:

— Знаєш, Лесю, в моїй кишени страшна пустка. — Може б ти її трошка зменшив?

Олекса виймив з кишенї декілька банкнотів й попід стіл передав Волдінґови.

Се додало йому ще більше охоти. Підняв чарку із шампаном і кликнув:

— Вдармо ся по приятельськи чарками на здоровлє тих, що ми їх кохаємо! Підчас коли ми тут весело забавляємо ся, бідна Аста зі зболїлим серцем їде до дому! Може-б ми на її щасливий поворот вихилили сї чарки?

Вчинив ся голосний сміх. Вдарили ся чарками — коли се нараз завмерла усмішка у Волдінґа на устах.

Його чарка пукла й вино розлило ся по руках.

— На чорта! Се злий знак! — кликнув, не будучи в силї закрити свойого жаху.

Послугач, якого Олекса кликнув, тимчасом приніс другу чарку. Наповнивши її в шерть, Олекса сказав:

— Пий Волдінґ! Сї розбиті черепки означають для тебе щастє!

РОЗДІЛ LXXXIX.

УБИЙСТВО СЕРЕД НОЧІ.

Підчас, коли Тобі острим поглядом намагав ся проникнути свойого противника, Паольо встромив свій рискаль у землю, щоб забрати ся закопувати скраджені річи.

Але оба стояли нерішучо; нікотрий із них не хотів перший схилити ся.

Настала хвиля страшного напруженя. Оба стояли немов вкопані в землю, мовчаливі, очима стараючись думку противника вгадати. Кождий із них бачив у другому свойого смертельного ворога, що лиш на се чекає, щоб свойого противника на землю повалити.

Паольо корчем здавив пистолю — Тобі затискав лопату в руках.

— Слухай Паольо! — сказав Тобі під впливом наглої думки. — Чи не підкрадаєть ся хто до нас? Чую якийсь тихий хід і думаю, що се Альтуніс, що певно нам не довіряє і хоче переконати ся чи не обманюємо його! Он, чи бачиш, як він скрадаєть ся попід скали?

Паольо мимохіть відвернув ся в сторону скал.

І враз розніс ся дикий, проймаючий крик серед нічної тишини.

Одна із темних постатий під старим смереком похитнула ся і впала в свіжо викопаний гріб.

Був се Паольо, що впав жертвою підступу Тобіго. Користаючи із хвилї, коли його противник відвернув ся, він підняв рискаль й сильним ударом в голову повалив його на землю.

Крик розпуки вирвав ся із уст Паоля, коли впав від удару Тобіго.

Падаючи в діл, дико затиснув кулаки й крикнув прямо із глубини душі:

— Проклинаю тебе, підступний убійнику! Помреш ще й ти нужденною смертю! Тоді згадаєш мене!

Волосє з'їжило ся на голові Паоля, кров зціпеніла в бючках. Виглядав страшно із широко втвореними очима, смертельно збілілили лицями та грубими каплями поту на чолї.

Хотів випрямитись й відвернутись від гробу, але неміг розправити членів тіла — вони так немов закостеніли!

З пробу доходив придавлений зойк — ще раз болючо врізав ся він в душу, відтак все затихло.

Нараз здрігнув ся убійник.

Чи не почув із далеку відгуків ходу? Чиб се може сова крильми зачепила віті смерека?

Очуняв й порушив ся. Зітхнув глубоко й обтер піт з чола

Трівожно розглянув ся кругом, чи хто не підглядав його й аж тепер обняв його жах великий. Його очі, немов маґнесом потягнені, звернули ся в сторону гробу.

Затремтів всім тілом, коли тепер виразно побачив мертве лице своєї жертви. Рука Паоля була стиснена в кулак — його послідньою думкою певно був проклін, який кинув на свойого убійника.

Тобі стиснув зуби й пробудившись із одубіня, почав засипувати гріб, щоб затерти всякий слід свойого злочину.

Піт спливав йому з чола при тій роботі. Не чув навіть гуканя пугача, так дуже був занятий. Працював хоч руки йому опадали із висиленя.

Мимо всього таки робив дальше, бо здавалось йому, що не заспокоїть ся скорше, доки не засипле гробу своєї жертви.

Нарешті скінчив свою працю. Тяжко зітхнув зі змученя. Здавалось йому, що ось-ось самий повалить ся на гріб своєї жертви.

Всіми силами старав ся вдержати на ногах й волосє відсунув із чола. Нараз схопив ся, начеб якого упиря побачив — скоро підняв із землї мішок із вкраденими річами й рискаль і що сил ставало втікав із того місця.

Колиб був хоч раз глянув позад себе, булоб йому все волосє з'їжило ся на голові зі страху.

Бо лише він із під смерека уступив, висунула ся ізза корчів якась темна стать людська й назирцем гляділа за утікаючим.

Тобі втікав в сторону Альтунїсової загороди так скоро, мов би за ним всї богинї пімсти гнались.

— — — — — — — — — —

— — — — — — — — — —

Після відходу обох циганів, Ільона, немов одурманена впала на своє ліжко й лежала так безпорушно, очи вліпивши в стелю.

Із жаху прямо від свідомости відходила. Знала, що тепер впаде жертвою одного з циганів та що для ньої вже більше нема ратунку.

Була се страшна думка для дївчини, що мимо всяких

спокус дотепер невинність та чесноту заховала.

Навіть Роберт Блюм — її любчик — помимо своєї пристрасти, вшанував її невинність, хоч вона певно мала стати його жінкою.

А тепер, малаб відати ся одному із тих неокресаних циганчуків? Мала заспокоїти їх звірячі похоти а себе неславою вкрити на ціле житє?....

Чиж хочби се одно не могло знищити всїх вузлів, що лучили її з милим? Чи він рішив би ся ще взяти її у свої рамена після такої зневаги?

Нї, коли яке чудо не освободить її із рук тих циганів, то мусить пропасти!

О, Боже! Чи дійсно не було вже для ньої нїякої охорони перед тою неславою? Чи дійсно мусїла впасти жертвою одного із тих розбишаків?

І горячі сльози покотили ся з її очий. Заломила руки — хотїла молити ся, та не вдало ся.

Роздумуючи про свою будучність, вона знова в розпуку попадала. Не хотїла жити в неславі — радше смерть волїла, чим таке житє!

Із запертим віддихом почала наслухувати й кождий шелест ухом ловити. Незабаром бо, верне котрийсь із циганів й пристрасно вхопить її в свої обійми.

Нараз заскрипіли двері.

Ільона схопила ся із жаху великого, думаючи, що ся страшна хвиля вже наспіла.

Побачила однак перед собою старого Альтунїса, що цікаво й заразом пожадливо почав приглядати ся її.

— Бідне дитя! Ти певно думала, що се Тобі або Паольо вертає? Заспокій ся, бо хочу тобі допомогти в твоїй біді. Жаль менї тебе і шкода, щоб ти впала жертвою котрого із тих циганів. А може ти любиш Тобіго?

— О, нї! Ненавиджу його! — заплакала Ільона. — Правда, він допоміг менї видобути ся із табора циганів, де надімною знущали ся, але як він лиш почув, що я в його руках, так зараз забажав накинутись менї із своїми любощами! О, Боже, радше смерть...

Не докінчила й руками лице закрила.

Очи Альтунїса хитро блиснули, коли однак Ільона крізь сльози глянула на нього, в його лици вичитала вже лиш ви-

рази щирого співчутя, так що зараз почула якесь довіре до нього.

— Бідне дитя! — промовив до ньої. — Можу представити собі твою розпуку, бо знаю, що Тобі то страшне зілечко! За кождою дівчиною вганяє, а коли вже її зведе, то на волю Божу лишає!

— О, мій Боже, мій Боже! — жалілась Ільона. — Чи не досить ще тих нещасть я зазнала? Чи й того мені ще потреба?

Нараз із жахливим криком впала до ніг старому.

О, змилосердіть ся надімною! Я сирота без матері та вітчини, а одиноким моїм богацтвом — се моя честь! Вмираючій матусі я присягнула, що буду чесною а свою постанову я встерегла навіть в хвилину найбільшої спокуси!

А тепер малаб я піддати ся тому циганови? О, добрий чоловіче! Коли у вас є хоч троха людського милосердя, то мене із його рук виратуєте!

Не могла дальше говорити бо голос її в горлї завмер — дивилась тільки благаючими очима на старого.

Альтуніс спустив очи, що дивно якось блистіли. Відтак похилив ся над клячущою дівчиною й підняв її вгору.

— Не плач, дитино моя! Твоя розпука зворушує мене. Бач, се дуже небезпечно дражнити Тобіго, бо він дикий та жорстокий і готов менї з пімсти кришу над головою підпалити ,коли б дізнав ся, що я тобі поміг втікнути.

А однак — докинув обманець — вважаю своїм обовязком допомогти тобі, моє дитя! Я висвободжу тебе із рук того цигана!

Ільона аж крикнула із радости та в обі руки його поцілувала.

— Нехай вас Бог благословить добрий старче! — зойкнула із вдячности. — Ви менї житє вертаєте, бо я вже рішила руку на себе наложити!... Тої неслави я-б не пережила! Ох, як же чую ся вдячною для вас!

— Тихо! — шепнув старий, на пальцях наближаючись до дверий. — Чи не чуєш, що хтось надходить? Мушу тебе безпечно кудись заховати, щоб опісля, коли той циган, верне, вговорити в нього, що ти втікла!

Ільона прислухувалась йому уважно, відтак приступила близше й промовила:

— Ох, прошу, сховайте мене, поки ще час! Мене жах збирає перед їх поворотом! Коли мене тут знайдуть, я пропаща!

Альтуніс взяв дівчину за руку і, втворивши одно крило вікна, сказав:

— Ходи, моя дитино! Заведу тебе до складу, але будеш мусіла там кілька годин переждати, поки я тих циганів позбуду ся, коли вони вернуть. Постараю ся, щоб се чимскорше зробити, а тоді ти будеш вільною!

Взяв світло й завів її у шопу зі старим дрантєм, що він залюбки називав складом.

Ільона здрігнула ся й жахнулась.

Альтуніс поквапно вишукав її якийсь куток і подав низенький стільчик, щоб могла сісти. Ще декілька потішаючих слів промовив а відходячи додав:

— Надію ся, що зможу тебе скоро із відси вивести! А не бій ся, колиб прийшлось тобі почути які крики. Ти тут зовсім безпечна. Що до мене, то я певний, що ні Тобі, ні Паольо не пощадять мене, коли вернуть а не застануть тебе! Буде із ними немалий клопіт, се певне!

— О, Боже! Коби хоч вам вони що злого не зробили! — зі страхом сказала Ільона.

Старий грізно засміяв ся й затиснув кулаки.

— Нехай лиш відважуть ся! — глумив ся. — Вони добре про се знають, що я їм потрібний і хочби тому лиш не схотять мені шкодити! Мушу однак вертати, бо вони кождої хвилї можуть надійти! До побаченя, моя дитино!

Ільона впала на коліна й горячо молилась, а тимчасом старий Альтуніс з усмішкою вдоволеня йшов через подвіре і радіючи руки затирав.

— Га, га, га! А то щасливий вечір! Се знаменита думка, там сховати її перед тими циганами! Шкода такої дівчини для них! А мені вона не мало гроший принесе!

Увійшовши в гостинну, випив шклянку вина з радости, що так добре все повело ся.

Зараз же почув в сінях тяжкий хід. На порозї станув блїдий мов мертвець Тобі.

Тяжко зітхнувши скинув із себе мішок й висилений впав на крісло.

Альтуніс поставив перед ним шклянку вина й допитливо глянув на нього.

Коли циган все ще мовчав, він запиняючись спитав:

— Ти самий вернув, Тобі? Де-ж Паольо?

Тобі здрігнув ся а з гнївом відсунувши ногою мішок, сказав хрипливо:

— Сьогодня зробиш добрий інтерес, Альтуніс! Дай менї лише 100 п'ястрів за те все, але тримай язик за зубами й нічого не кажи нікому! Розумієш?

А коли старий хотів щось на се відповісти, він з гнївом перебив:

— Не торгуй ся й скоро давай доброго вина, щоб кров розігріти, бо менї здаєть ся, немов то олово переливаєть ся в моїх бючках!

Коли Альтуніс виходив по вино, Тобі спитав:

— Чи дївчина спить ще?

— Не знаю, Тобі! Я не був у ньої в кімнатї. Так супокійно спала, що я не хотів її будити . . .

— Добре, добре! Йди по вино! — перебив Тобі, а відтак воркотів дальше під носом:

— Напю ся вина, а опісля піду до ньої, щоб в її обнятях про сю страшну ніч забути!

Альтуніс вийшов з кімнати, а Тобі так без ніякої думки задивив ся перед себе.

Від часу до часу дрощі потрясали цїлим його тїлом. Не міг забути вбитого суперника.

Коли старий вернув із вином, Тобі вихилив кілька шклянок одну за другою.

Альтуніс крутив ся по хатї, спозираючи на цигана недовірчивим поглядом. І він також не був без вини, але все якось немило було сидїти самому із тим убійником.

Тобі так страшно виглядав, що Альтуніс прямо жахав ся тої думки, що й йому ще прийдеть ся із ним розправити. Знав, що се не легко прийде!

Тобі глянув на старого хмарним поглядом, а потім зареготав храпливо.

— Га, га, га! Ти-б самий не думав, що се так легко піде, що? Тільки раз рискалем і . . .

Зробив рух, наслїдуючи падане нещасної жертви.

Альтуніс задрожав й похилив ся над кухнею.